

Evanjelium zo 7. júna 2020
SS. Trojica - Rok A - Jn 3,16-18

Komentár biblistu Fernanda Armelliniho - Prepis nie je revidovaný autorom

Vtedy Ježiš povedal: Boh tak miloval svet, že dal svojho jediného Syna, aby každý, kto v neho verí, nezahynul, ale mal večný život. Ved' Boh neposlal svojho Syna na svet, aby svet odsúdil, ale aby bol svet skrze neho spasený. Kto v neho verí, nie je odsúdený, ale kto neverí, je už odsúdený, lebo neuveril v meno jednorodeného Božieho Syna.

Dnešný úryvok treba vložiť do kontextu dialógu medzi Ježišom a Nikodémom.

Spomíname si na postavu, ktorá prišla k Ježišovi v noci, rabína, znalca Písma a člena sekty farizejov. Je to určite najkultivovanejší človek, akého Ježiš stretol, znalec práva a teológie. Ale čo išiel v noci za Ježišom?

Možno sme trochu ovplyvnení kázňami, ktoré sme počuli, a predstavujeme si Nikodéma, ako sa plazí po stenách, aby ho kolegovia nevideli.

Evanjelium nám to však takto nepredkladá. Všimnime si, ako oslovuje Ježiša, hovorí v množnom čísle, hovorí: *Rabbi, my farizeji vieme, že si človek, ktorý prišiel od Boha, v skutočnosti nemôžeš robiť znamenia, ktoré robíš, bez toho, aby ťa neposlal Boh.*

Pozrime sa, aké znamenia vykonal. Keď Ježiš prišiel do Jeruzalema, urobil len jedno znamenie. Sme na začiatku evanjelia podľa Jána, znamenie malo vyhnúť chrámových predavačov, dramatické znamenie, a náboženská autorita bola určite pobúrená znesvätením chrámu a farizeji, ku ktorých sekte patril aj Nikodém, boli zmätení a pýtali sa sami seba: Ale kto je to, kto má odvahu urobiť takéto gesto? Iba ten, kto je pohnutý prorockým Duchom a kto dáva znamenie.

Ježiš je teda postava, ktorá začína narúšať náboženskú autoritu, pretože ide mimo rámca. Z toho vyplýva potreba spoznať ho a prípadne ho ovládať. Domnievam sa, že práve toto bolo poslanie, ktoré mal Nikodém v tú noc s Ježišom vykonať, t. j. priviesť ho späť na správnu cestu podľa tradície farizejov.

Tento Nikodém predstavuje tak trochu nás všetkých, teda ľudí viazaných na tradície, na predstavy, ľudí dobrých, úprimných a čestných, ktorí však v konfrontácii s Ježišovou novosťou sa ich všemožne snažia presvedčiť, aby súhlasili, teda aby sa presvedčili, že to, čo Ježiš hovorí, v podstate len potvrdzuje to, čo sme si vždy mysleli.

Nie. Keď Ježiš prichádza, odhadzuje to, čo sú tradície vymyslené ľuďmi, ktoré sa človek nesmie snažiť chrániť, musí vstúpiť do novosti, ktorú ponúka Ježiš.

Práve nové víno totiž rozbíja mešce.

Kto je a prečo išiel v noci. Noc považovali rabíni za vhodný čas na to, aby sa venovali štúdiu Tóry, zákona.

Pripomeňme si Žalm 1: **"Spravodlivý nachádza svoju radosť v Pánovom zákone a o jeho zákone rozjíma dňom i nocou."**

Noc je vhodný čas na premýšľanie, na hľadanie zmyslu našej existencie, na to, aby sme nechali prehovoriť tie hlbšie otázky, ktoré sa tak často snažíme umlčať, ale ticho noci ma núti znovu sa prebudiť, je to čas na premýšľanie, na reflexiu.

Na začiatku ich dialógu sa Ježiš okamžite ujme slova a uvedie tému znovuzrodenia zhora. Nikodém sa okamžite začne cítiť zmätený, pretože neprišiel kvôli tomu, jeho cieľom bolo niečo iné.

Potom Ježiš dokonca začne hovoriť o starozákonnom obraze Mojžiša, ktorý vyzdvihol hada, a tak musí byť vyzdvihnutý aj syn človeka.

V tomto momente Nikodém určite začal strácať rozum, vlastne od tohto momentu sa o ňom už nehovorí, odchádza zo scény. Objavil sa v noci a v noci zmizne.

Ježiš pokračuje v rozprávaní, ktoré sa teraz javí ako monológ, v ktorom nám ponúka úžasné zjavenie. Chceme sa z nej tešiť, pretože hovorí o Otcovej tvári.

Vtedy Ježiš povedal: "Boh tak miloval svet, že dal svojho jediného Syna, aby každý, kto v neho verí, nezhynul, ale mal večný život."

Nikodémovi hovoril o novom narodení a potom povedal, že Syn človeka má byť vyzdvihnutý. Až v tejto chvíli Nikodém asi nič viac nepochopil, prišiel sa s Ježišom porozprávať o niečom inom, chcel si vyjasniť svoj postoj k Tóre, k zachovávaní tradícií, a nakoniec musel odísť a tiež dosť sklamaný.

Takto sa jeho vzťah s Ježišom nekončí, pretože neskôr evanjelista Ján pripomína, že medzi Nikodémom a jeho kolegami farizejmi prebehla diskusia a v jednom momente Nikodém hovorí:

"Ale či môžeme odsúdiť človeka podľa nášho zákona bez toho, aby sme ho predtým vypočuli?"

Povedia mu: "Drž hubu, študuj a pochopíš, že Mesiáš nie je z Galiley." Sám seba tiež nazýva nevedomým a bol vodcom farizejov!

Potom sa Nikodém opäť objaví na Kalvárii, v čase Ježišovho pohrebu, keď prinesie tých 100 libier myrhy a aloe, aby pomazal Ježišovo telo.

Monológ, ktorý nám predkladá dnešné evanjelium, je pravdepodobne odrazom prvotného spoločenstva, ktoré osvietené Duchom Svätým pochopilo zjavenie Božej tváre, ktoré mu dal Ježiš. Po Veľkej noci pochopil pravdu o Bohu, ktorú sa prví učeníci dozvedeli od Ježiša, preto evanjelista správne kladie toto zjavenie tváre na Ježišove pery.

Pohania si predstavovali svoje božstvá ako vrtošivé, žiarlivé na ich nesmrteľný život, ktoré ľuďom darovali smrť, zatiaľ čo život, ktorý sa nikdy nekončí, bol vyhradený pre nich.

Potom si nárokovali, aby im slúžili ľudia, a svoju priazeň udeľovali tým, ktorí im najviac niečo obetovali. To bola pohanská predstava o tvári boha.

Verili predovšetkým v boha zákonodarcu, spravodlivého sudcu, ktorý oddeľuje dobrých od zlých, spravodlivých od nespravodlivých, jedných miluje a druhých nenávidí, a verím, že toto trochu pohanské, trochu farizejské chápanie Boha je stále do veľkej miery prítomné v kresťanskom chápaní Božej tváre.

Dokonca ani srdcia kresťanov ešte neboli očistené Ježišovým zjavením Boha.

Len si pomyslíte, koľko kresťanov si stále myslí, že Bohu treba prinášať obety a že mu môžeme a musíme niečo dať. Nie, Bohu nemôžeme dať nič, aspoň nie Bohu Ježiša Nazaretského.

Od Boha Ježiša Nazaretského dostávame len bezplatne.

Je to aj kúsok judaistického poňatia, stále prítomného v tom Bohu katovi, ktorého stále tak milujú aj mnohí kresťania... Chcete sa dotknúť spravodlivého Boha? Boha, ktorý trestá tých, čo v živote urobili niečo zlé?

Nie je to však Boh Ježiša Nazaretského, kto robí tieto veci.

Ježiš nám teda predstavuje Otca a predstavuje nám ho dvoma slovesami, ktoré ho charakterizujú.

Prvým je **Milujúci**... Boh, ktorý tak miloval svet... sloveso v gréčtine je "**Agapan**" a v Jánovom evanjeliu sa objavuje po prvýkrát. Potom sa zopakuje ďalších 35-krát.

Milovať, "Agapan", znamená lásku, ktorá je úplne bezodplatná, ktorá vychádza zvnútra, vnútornú potrebu konať dobro, ochotu dať všetko, dokonca aj svoj život, aby bol niekto šťastný, odpustiť, to je Agapan.

Boh tak miloval svet Slovo, sloveso, ktoré ho definuje: **milovať svet!**

Svet: tento výraz sa v Jánovom evanjeliu podľa Jána vyskytuje až 78-krát a má rôzne významy, znamená aj svet, ktorý poznáme, znamená ľudstvo, ale v tomto kontexte označuje ľudstvo, poznačené hriechom, nepriateľa Boha, vzbúrenca.

Boh tak miloval svet.

Spomeňte si, čo sa píše v šiestej kapitole knihy Genezis, keď sa opisuje zloba ľudí, ktorá bola na zemi veľká a každý vnútorný úmysel ich srdc bol len zlý. Zem bola pred Bohom skazená, plná násilia a potom je tu aj antropomorfizmus, ktorý nás trochu desí, že hovorí:..." **Hospodin ľutoval, že stvoril človeka na zemi a zarmútil sa vo svojom srdci**" veľmi odvážny prejav tento antropomorfizmus, avšak je to pre predstavu o tom, ako ďaleko sa ľudstvo vzdiali od Pána.

No toto je svet, toto je ľudstvo, ktoré Boh miluje, ktoré Boh tak veľmi miloval.

Toto ľudstvo, tento svet, toto ľudstvo, ktoré aj dnes odmieta Otcov plán lásky, on ho vždy miloval, dokonca aj vtedy, keď sa toto ľudstvo zmocnilo stromu poznania dobra a zla.

Nedôverovalo mu... ľudstvo si robilo svoje, pretože bolo sebestačné, nepotrebovalo ho, mohlo sa zaobísť aj bez Boha a milovalo ho, aj keď toto ľudstvo považovalo Boha za svojho nepriateľa a Tóru, ktorú mu dal, neinterpretovalo ako

na ceste života, ale ako prekážka realizácie vlastnej slobody, vlastnej radosti.

Ježišov Boh vždy miloval toto ľudstvo a nemiloval nič iné.

Všetky ostatné veci, ktoré chceli, aby Boh robil, sú mimo tejto lásky, ktorá je jeho jediným životom. Boh miluje toto ľudstvo!

Potom druhé sloveso: **dal**, dal najväčší dar, ktorý mal: svojho jednorodeného...

Sloveso "**didomin**", ktoré je tu použité, označuje bezplatný dar, ktorý dal; je cieľom, aby každý, kto verí v tohto jednorodeného, nebol stratený, ale mal večný život.

Pokúsme sa dobre pochopiť, čo nám Ježiš hovorí.

Je potrebné veriť v tohto jednorodeného, pretože on bol poslaný práve preto, aby mal večný život, aby ho dostal ako dar.

Veriť v jednorodeného Syna neznamena veriť, že Ježiš existoval alebo že bol výnimočnou postavou, veriť znamená prijať ho ako vzor človeka, prijať účasť na tomto projekte nového ľudstva, ktorého programom je láska.

Veriť v Ježiša znamená žiť ako on, dovoliť, aby sa božský život, ktorý nám bol daný, prejavil tak, ako sa naplno prejavil v Ježišovi z Nazareta. Ježiš bol pohnutý týmto božským životom, ktorý je láskou, a plne prejavil tento božský život a tento božský život bol daný aj nám.

Veriť znamená prijať ho a nechať ho prejsť sa v konkrétnosti našej existencie.

Tento život, ktorý sa nazýva večný život, nie je *Bios*, biologický život. Je to iný život, *je to život večného*, nie je večný v zmysle trvania. Niekedy si večný život predstavujeme ako tento život, ktorý potom pokračuje. Zomierame, ale potom sa nám to vráti... nie je to tak.

Tento život je životom Večného, božským životom, ktorý nám daroval Ježiš, a ten nie je večný kvôli svojmu trvaniu, ale preto, že je nezničiteľný, pretože má úplne inú kvalitu ako biologický život, a možno si večný život predstavujeme aj ako cenu, ktorú dostaneme po smrti, ak sme sa dobre správali... Nie je to tak.

Večný život je nám daný dnes, okamžite, takže keď sa skončí biologický život, sme nesmrteľní, pretože tento život je nedotknuteľný, je to ten, o ktorom Ježiš hovorí: **" kto verí vo mňa, nezomrie"**, takže je to uskutočnenie toho, čo Ježiš práve povedal Nikodémovi. Povedal mu: treba sa znovu narodiť, nie vrátiť sa do matkinho lona, ako si Nikodém myslel. Človek sa musí narodiť zhora, to znamená prijať tento božský život.

To znamená veriť v jednorodeného Syna, ktorého Otec poslal práve na tento účel.

Toto je teda tvár Otca, toho, ktorý miluje, toho, ktorý dáva, a nepridávajme viac, pretože sme si vymysleli toľko skutkov, ktoré sme pripisovali Otcovi v nebi, a nie mať s ním niečo spoločné.

Toto je jediná Božia tvár. Všetky ostatné obrazy - ktoré sme si vymysleli - sú pohanské.

Teraz nám Ježiš hovorí o dôvode, prečo bol on, jednorodený Syn, poslaný na svet.

Ved' Boh neposlal svojho Syna na svet, aby svet odsúdil, ale aby bol svet skrze neho spasený. Kto v neho verí, nie je odsúdený, ale kto neverí, je už odsúdený, lebo neuveril v meno jednorodeného Božieho Syna.

Prečo Otec v nebi poslal na svet svojho jednorodeného Syna?

V prvom rade majme vždy na pamäti, že keď sa v semitskom svete povie *syn* nejakej osoby, otca, namiesto *splodený* sa myslí *podobný*. Otec v synovi rozpoznáva svoju vlastnú podobu, a to nielen vo vonkajších črtách, ale aj vo všetkých hodnotách, ktoré otec pestoval a ktoré synovi vstúpil.

Keď sa hovorí o jednorodenom, ktorého Otec poslal na tento svet, znamená to, že poslal svoj dokonalý obraz.

A ako sa tento Otec zjavil v jednorodenom Synovi? Len láska.

Preto hovorí: *nebol poslaný na svet, aby odsúdil svet*; tým sa vylučuje akékoľvek odsúdenie zlého ľudstva.

Nezamieňajme si odsúdenie toho, čo sa stalo zlé, s odsúdením zlých ľudí; ľudia nikdy nie sú odsúdení.

Nie je to Boh Ježiša Nazaretského, ktorý odsudzuje, ale pohanský boh.

Boh Ježiša Nazaretského nám teraz hovorí, čo robí... najprv nám hovorí, čo nerobí.

Vypustíme si teda z hlavy, že odsudzuje ľudí, pretože sú to jeho deti, možno so značne znetvorenou podobou svojho otca, ale stále sú to jeho deti.

Odsudzuje sa zlo, ktoré toto ľudstvo pácha, pretože toto zlo ničí božský život, spôsobuje, že sa v deťoch scvrkáva, a preto je Boh prvý, kto toto zlo nenávidí.

Boh nie je sudca, ktorý odsudzuje ľudstvo, ale Láska, ktorá odovzdáva... život.

Dúfam, že Nikodém nebol prítomný, keď Ježiš povedal tieto veci, pretože by dostal záchvat!

Boh, ktorý sa zjavil v Ježišovi, sa vôbec nepodobal na Boha, ktorého rabínska katechéza vštepovala do mysle a srdca farizejov.

Jednorodený bol poslaný na svet, aby bol svet skrze neho spasený, takže žiadne odsúdenie, iba spása!

Čo znamená toto sloveso *zachrániť*, ktoré sa v Biblii opakuje nespočetnekrát, v Starom zákone "*Aiša*", z ktorého pochádza aj Ježišovo meno "*Jozue*".

"*Jozue*" - ten, ktorý zachraňuje - sa v Starom zákone vyskytuje 241-krát a v Novom zákone viac ako 100-krát.

V Biblii *zachrániť* znamená ochrániť, oslobodiť od toho, čo nám bráni žiť, zbaviť nás útlaku, zbaviť nás podmienok, ktoré nás zotročujú, pretože ten, kto je zotročený, nemôže žiť, nemôže žiť svoju existenciu naplno, je zotročený.

Izrael bol v Egypte, mal hrnce mäsa a cibule, ale nebol slobodný, takže nemohol žiť. Boh ho oslobodil, keď bol otrokom v Babylone, Boh ho oslobodil.

Sloveso *oslobodiť* tu znamená *zachrániť*, je to práve zbavenie všetkých foriem otroctva.

Pre túto spásu prišiel jednorodený Syn. Otroctvá, z ktorých nás oslobodzuje, poznáme veľmi dobre, sú to všetky tie otroctvá, ktoré nám bránia žiť ako Božie deti, teda nechať sa vyjadriť božský život, ktorý nám dal, a to je život lásky.

Čo spútava tento život? Je to pripútanosť k peniazom, ak myslíme len na peniaze, na hromadenie, sme otrokmi peňazí, nedokážeme milovať, nedokážeme dať všetko tým, ktorí to potrebujú.

Ak myslíme len na seba, sme otrokmi svojho sebecka, nemôžeme žiť, a žiť znamená... milovať!

Hľa, prišiel nás oslobodiť od všetkých týchto otroctiev. Ak robím len to, čo sa mi páči, som slobodný?

Mnohokrát si myslíme, že sloboda je možnosť robiť si, čo chcete.

Nie, ak som otrokom svojej žiadostivosti, túžby presadiť sa, túžby dominovať, nie som človekom, nevyjadrujem život, ktorý charakterizuje človeka, a tým je láska.

Jednorodený Syn prišiel, aby nás spasil, a nie aby nás spasil na konci nášho života, aby nás vzal do neba možno až po tom, ako budeme konať pokánie a dobre sa vyspovedáme.

Nie, spása je dnes, pretože inak, ak sa nenecháme spasiť, ak sa nenecháme oslobodiť od všetkých svojich modiel, nebudeme žiť ako ľudia.

A kto v neho verí, nie je odsúdený; kto neverí, je už odsúdený, lebo neuveril v meno jednorodeného Božieho Syna.

Čo sa myslí touto vetou?

Ved' on už povedal, že neodsudzuje, kto v neho neverí, nie je odsúdený, to znamená, že ak človek dôveruje a prijíma tento život a nechá ho vyjadriť sa tak, ako je plne vyjadrený v Ježišovi, žije.

Na druhej strane, ak človek nedôveruje a neprijíma ponuku človeka, ktorú urobil Ježiš, nie je to tak, že ho Boh odsudzuje, ale je odsúdený, to znamená, že sa odsudzuje na ne-život. Nehovorí, že ho Boh potrestá.

Ježiš hovorí: "Uvedomte si, že ak neprijmete návrh človeka, ktorý vám predkladá, odsudzujete sa na ne-život, a preto - majme to na pamäti - nebudete odsúdení, *ste* odsúdení *už dnes*.

Ak teda niekto neprijme návrh, ktorý Ježiš predkladá, žiadne odsúdenie od Boha, existuje pozitívny návrh na život.

Kto ju prijíma, je v plnosti života, kto ju odmieta, odmieta túto plnosť života, a tak ide proti svojmu záujmu, ide proti svojim najhlbším túžbam, pretože dusí božský život, ktorý mu bol daný.